

'Dörtlü Zirve Türkiye'nin Diplomatik Zaferidir'

Uzmanlar, İstanbul'daki Suriye konulu dörtlü zirvede Rusya, Fransa ve Almanya'ya ortak bir bildiri imzalatan Türkiye'nin diplomatik bir zafer kazandığını belirtti. - 29.10.2018

GÜLSÜM İNCEKAYA - Dış politika uzmanları İstanbul'da düzenlenen, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ve Almanya Başbakanı Angela Merkel'in katıldığı 'Dörtlü Suriye Zirvesi'nde alınan kararları AA muhabirine değerlendirdi.

Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu Üyesi ve İstinye Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Prof. Dr. Mesut Hakkı Caşın, Türkiye'nin, tarihi zirvede iki farklı formattaki grubu bir araya getirerek liderlik vasfı gösterdiğini söyledi.

15 Temmuz darbe girişiminden sonra Suriye krizinde, "Türkiye masadan düşmüştür" algısının bu zirve ile çürüdüğünü vurgulayan Caşın, "Tam tersine Türkiye inisiyatif de almıştır risk de almıştır. Bunun ispatı 4 milyon insanın hayatının kurtarılmasıdır. Türkiye yurt içinde 4 milyon insanı korurken dışarıda da 4 milyon savunmasız insanı da korumaya gayret ediyor. Eğer bölge ağır silahlardan ve radikal gruplardan temizlenmezse Putin'in de zirvede ima ettiği, müdahale gerçekleşebilir. Türk askerinin orada olması bu anlamda büyük bir risk taşıyor. Böyle bir durumda Soçi süreci de düşer. Yani Türkiye hem risk hem de inisiyatif almıştır." dedi.

Caşın, Türkiye'nin Rusya ile varılan mutabakata, Fransa ve Almanya gibi iki önemli ülkeyi katarak büyük bir diplomatik başarıya imza attığını vurgulayarak, "Bu, tarihte konuşulacak bir başarıdır. İki farklı grubun mutabakatı siyasi olarak çok önemlidir. Zirvede alınan en önemli siyasi karar, Suriye'de anayasal sürecin başlatılması kararıdır. Zirvede, dört tarafın da normalleşme sürecinde askeri güç yerine siyasal geçiş konusunda mutabakat sağlaması da son derece önemlidir. Uluslararası hukuk açısından

önemli diğer gelişme ise Suriye'nin toprak bütünlüğü ve egemenliğine vurgu yapılması. Özellikle Suriye topraklarının yüzde 25'inin ABD tarafından kontrol ediliyor olması ve İsrail ile birlikte PKK/PYD'ye silah vermesi ABD'yi bu süreçten ayırıyor. Buna da küçük bir grubun mağlubiyeti diyebiliriz." diye konuştu.

"Suriye'nin toprak bütünlüğüne vurgu önemliydi"

Prof. Dr. Caşın, Suriyelilerin ülkelerine dönmesi konusunda ciddi çekinceleri olan Fransa ve Almanya'nın, sorumluluğu Rusya'ya yüklemesinin sahada olumlu gelişmelere neden olacağını savundu.

Türkiye ve Avrupa'nın, ülkelere geri dönecek Suriyelilere hem Rusya hem de Şam yönetiminin garanti vermesini istediklerini kaydeden Caşın, şöyle konuştu:

"Bunun yanı sıra zirvede insani yardım konusunda mutabakat sağlanması, sivil toplum kuruluşları, sağlık kuruluşları ve yardım ekiplerine bir saldırı yapılmaması noktasında varılan anlaşma da son derece önemliydi. En önemli meselelerden biri de kimyasal silaha vurgu yapılmasıydı. Kimyasal silah kullanırsa Fransa ve Amerika'nın Suriye'yi tekrar vuracağını düşünüyorum.

Zirvede tarafların self determinasyona vurgu yapması, Suriye'de kendi kaderini tayin etme noktasında hem diaspora hem de yerel halkın katılımının sağlanacak olması da bu dörtlü grubun en büyük başarısı diyebiliriz. Bu da demokrasinin Suriye'de kalıcı olmasına katkıda bulunacaktır. Görevini yakında bırakacak olan BM Suriye Özel Temsilcisi Staffan de Mistura da bence gider ayak BM ve kendi adına altın vuruş yapmış oldu."

"Zirvede ABD ve İran'a kapı aralandı"

Prof. Dr. Mesut Hakkı Caşın, Cenevre'ye giden yolda ABD ve İran'a da kapı aralandığını, Fransa ve Almanya'nın verdiği mesajlardan bunun çok net olarak anlaşıldığını dile getirdi.

Caşın, Putin'in, 'İdlib'de biriken radikal unsurların temizlenmesi gerekiyor. Bu bizim için son derece güncel bir hedeftir. Savaş tecrübesini elde eden bu caniler, ülkelerimizde sessizce taraftar devşirebilir. İdeolojilerini topluma aşılabilir. Bu kabul edilmez bir şeydir.' sözlerinin Suriye'de belirsizliğin halen devam ettiği anlamına gelebileceğine de dikkati çekti.

Prof. Dr. Caşın, şöyle devam etti:

"Başkan Putin'in ağır silahların bırakılması konusunda Türkiye'ye ciddi teşekkürlerine rağmen, bir saldırı olursa rejimin yanında yer alacağını söylemesi orada radikal grupların

ağır silahları bırakmadığı ve Rus askerine herhangi bir saldırı olduğu takdirde silah kullanma belirsizliğinin mevcut olduğunu görüyoruz. Bütün tarafların terörle mücadelede kararlı olmaları, istihbarat ve savunma konularında iş birliği yapacaklarını açıklamaları önemli. Bu arada, Fransa ve Almanya, Rusya'dan Esed'i barışa zorlamasını talep ederken Rusya da Suriye'nin yeniden inşası için para talep etti. Bence Avrupa, Suriye'de normalleşme olursa para yardımı yapacaktır.

Türkiye, Fırat'ın doğusuna dikkati çekmiştir, burada mesaj doğrudan ABD'ye verildi. Erdoğan'ın cuma günü yaptığı 'Fırat'ın doğusuna operasyon' açıklaması, Türkiye'nin son sözüydü. Türkiye, ABD'ye, 'Afrin'e nasıl girdiysek Münbiç'e de öyle gireriz' mesajı verdi."

"AB'ye yük paylaşımı yeniden hatırlatıldı"

Türkiye'nin, zirvede Suriyeliler için 33 milyar harcadığını açıklaması ve Avrupa'nın söz verdiği yardımları yapmadığını hatırlatmasının da oldukça önemli olduğuna değinen Caşın, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Başkan Erdoğan, Türkiye'nin 3,5 milyon Suriyeliye ev sahipliği yapmak suretiyle bu konuda en fazla öne çıkan ülke olduğunu vurguladı ve Suriyeli sığınmacılar için harcanan 33 milyar doların Türkiye'nin fedakarlığından kaynaklandığını söyledi. Cumhurbaşkanının ayrıca adil yük paylaşımı konusunda da AB'ye verdiği taahhütlerin yerine getirmesini hatırlatması da önemliydi. Özellikle Almanya ve Fransa'nın da bulunduğu zirvede Erdoğan'ın, sahile vuran masum çocuk bedenlerinin Suriye'de 7,5 yıldır yaşanan dramın ve çatışmaların en acı sembolleri olduğunu hatırlatarak 'Çocuklar ölmesin' sözü de bence tarihi bir sözdü."

Prof. Dr. Mesut Hakkı Caşın, Türkiye'nin bu zirvede tarihi ve diplomatik zafer elde etmesinin yanı sıra Suriye'de meşru hükümete geçiş yolunda uluslararası toplumda kabul ve takdir gördüğünü de vurguladı.

"ABD Fırat'ın doğusunda politika değişikliğine gitmek zorunda"

Ufuk Üniversitesi Siyaset Bilimi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sencer İmer, İstanbul'da yapılan tarihi 'Dörtlülül Zirve'de beklenen sonucun elde edildiğini ve Rusya ile Türkiye arasında imzalanan İdlib mutabakatının devamının sağlandığını söyledi.

İdlib'deki ateşkesin devam etmesi ile birlikte bölgeden gelecek olası bir mülteci akını ve terörist bir hareketin de önüne geçildiğini aktaran İmer, şöyle konuştu:

"İdlib'de kalıcı bir ateşkesin sağlanması noktasında dört liderin ortak karar alması çok önemli. Türkiye, sadece İdlib değil, Suriye'nin genelinde bir terör tehdidi yaşandığını

açıkça dile getirdi. Özellikle PKK/PYD'nin Suriye'nin kuzeyinde yani Fırat'ın doğusunda Türkiye'yi tehdit eder mahiyette halen var olduğuna Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından işaret edildi ve diğer liderler de bu konuda itiraz etmedi.

Zirvede Fransa ve Almanya'dan herhangi bir itirazın olmaması Türkiye'nin, Fırat'ın doğusu ile ilgili politikalarının liderler tarafından kabul edildiği anlamı taşıyor. Dolayısıyla ABD'nin bölgede bir politika değişikliğine gitme zarureti de doğmuş olacak. Bu oldukça önemli bir gelişme."

Zirvede, Suriye'de yeni bir anayasa komisyonunun kurulması konusunda ortak bir karar çıkmasının önemine vurgu yapan İmer, "Suriye'de barışın temini, yeni bir anayasanın düzenlenmesi ile mümkün olur. Bu anayasa komisyonunun kurulması, gerek rejimin gerekse (terörist gruplar hariç) diğer demokratik güçlerin katılmasının sağlanması konusunda dört liderin ortak bir karara vardığını görüyoruz. Ayrıca Türkiye, Rusya ve İran arasında Astana'da başlayan Soçi'de devam eden işbirliği sürecinin Fransa ve Almaya'nın da iştiraki ile daha geniş bir platforma oturduğunu görüyoruz." diye konuştu.

"Zirve, bölgenin geleceği için tarihi bir niteliğe sahip"

Prof. Dr. İmer, İstanbul'da yapılan dörtlü zirvenin, Cenevre'de ABD ve diğer güçlerin de tasdik edeceği bir yapının zeminini hazırladığını belirtti.

Zirvede, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Fırat'ın batısında olduğu gibi doğusunda da milli güvenliğimize yönelik tehditleri kaynağında bertaraf etmeyi sürdüreceğiz" açıklamasına dikkati çeken İmer, şöyle konuştu:

"ABD'nin Fırat'ın doğusunda PKK/PYD'ye silah vermesi meselesi dolaylı olarak dile getirildi. Çünkü PKK/PYD tehdidinin ortadan kalkması meselesi buna işaret etmektedir. Bunun en önemli hususu da şu anda dünyada yeni bir çatışmanın ortaya çıkmamasıdır. Dünya nükleer bir tehditle de karşı karşıyadır. Bu bakımdan bölgemizde özellikle Suriye'de barışın temini ve bu bölgede bir an önce bu anlaşmanın yapılması ve Suriye'nin tekrar normal haline dönmesi dünya barışı açısından çok büyük önem taşıyor. Özellikle gerginliğin tırmandırıldığı bu ortamda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın buna işaret etmesi oldukça önemli."

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın zirvede alınacak kararlar konusunda İran'ın bilgilendirileceği yönündeki ifadelerini de değerlendiren İmer, şunları söyledi:

"Türkiye'de düzenlenen bu toplantı hem Suriye hem Türkiye'nin sınırları hem de bölgenin geleceği açısından çok önemli ve tarihi bir niteliğe sahip. Bu sürecin mutlaka devamının

gelmesi lazım. Tabii ABD, İran, Suriye, Irak gibi ülkelerin de bir şekilde görüşmelere dahil edilmeleri gerekiyor. Ayrıca Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi Suriye ile ilgili alınacak kararlarda İran'ın bilgilendirilmesi bölgedeki etkinliğinden dolayı oldukça önemli."

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA